

Močové infekcie, možnosti laboratórnej diagnostiky a interpretácia výsledkov

RNDr. Perďochová Ľubica, HPL spol. s r.o., prevádzka
Devínska Nová Ves, oddelenie bakteriológie

Rozdelenie infekcií močového traktu

Infekcie dolných močových ciest

- asymptomatická bakteriúria
- akútny uretrálny syndróm u žien
- uretritis u mužov
- cystitis akútna a recidivujúca
- epididymitis alebo orchitis
- prostatitis akútna alebo chronická

Rozdelenie infekcií močového traktu

Infekcie horných močových ciest

- akútna pyelonefritída
- chronická pyelonefritída (chronická
- intersticiálna nefritis)
- komplikácie: renálny a perirenálny absces
papilárna nekróza
urosepsa

Brány vstupu infekcie

Ascendentne

- IMC u žien a dievčat - baktérie fekálneho pôvodu
- IMC u mužov - prostata s poruchou mikcie
  - u chlapcov z prepúcia
- IMC u obidvoch pohlaví
  - z iatrogénnych príčin

Brány vstupu infekcie

Hematogénne

vzdialený endogénny zdroj

Lymfatickou cestou

Per continuitatem (vzácné)

z oblasti malej panvy a perinea (fistula a pod.)

Akútna nekomplikovaná cystitída

20 –30% dospelých žien má raz alebo viackrát ročne epizódu dyzúrie

- **relaps** (infekčný agens prežíva v močovom trakte)
- **reinfekcia** (iný infekčný agens)

- vaginálna kolonizácia
- používanie bariérovej antikoncepcie a spermicídnych látok
- akútna cystitída za 24 – 48 hod po styku
- rekurentné infekcie - reinfekcie z perineálnej flóry

Komplikované infekcie močových ciest

- anatomické alebo funkčné abnormality
- komorbidity (diabetes)
- obštrukcie
- pooperačné stavy
- cystoskopické vyšetrenie
- permanentné močové katétre
- biofilm (katétre, konkrementy, jazvy, nekrotické tkanivo)

Patogenéza bakteriúrie u katetrizovaných pacientov

- mechanické zavlečenie baktérií do močových ciest – aj jednorázová cievka!!
- permanentný katéter
- adherencia baktérií na uroepiteliálnych bunkách pri poškodení uroepitelu
- neúplné vyprázdňovanie močového mechúra
- cudzorodý materiál - inhibícia fagocytózy
- tvorba biofilmu

Mikrobiologická diagnostika infekcií močových ciest

- odber vzoriek
- uchovávanie a transport vzoriek
- kultivačná analýza
- semikvantitatívne stanovenie bakteriúrie
- identifikácia močových patogénov
- stanovenie citlivosti patogénov na ATB
- včasné odoslanie výsledkov

Spôsoby odberu moču na kultivačnú analýzu

- **stredný prúd moču** spontánne vymočeného
- **jednorazová katetrizácia** močového mechúra sterilnou cievkou
- **odber z uzavretého systému** permanentného katétra (biofilm)

Spôsoby odberu moču na kultivačnú analýzu

- prilepovacie vrecúška u detí
- suprapubická punkcia moču z močového mechúra cez brušnú stenu
- odber pri chirurgickom výkone na močových cestách (nefrostómia, epicystostómia)

Uchovávanie a transport vzoriek

Transport

- uzavretá nádobka (skúmavka)
- spracovanie do 2 hod po odbere
- vzorku skladovať pri 4° C maximálne 24 hod.

Časová dostupnosť vyšetrenia

- negatívna kultivácia - po 24 hod.
- identifikácia patogénu, stanovenie citlivosti
- po 48 hod.

Kultivačné stanovenie bakteriúrie

Semikvantitatívna kultivačná analýza:

- chromogénne médium - prediktívna identifikácia močových patogénov
- odberovo - kultivačná súprava URICULT™
- automatizovaný systém na semikvantitatívne stanovenie bakteriúrie

Kultivačná analýza moču na chromogénnom médiu

- inokulácia moču - 10 μ l a 1 μ l kalibrovanou sterilnou jednorazovou kľučkou
- rozočkovanie pre získanie izolovaných kultúr
- kultivácia 20 - 24 hod. pri 35°C
- hodnotenie nálezu semikvantitatívne
- prediktívna identifikácia a izolácia močových patogénov

Významná bakteriúria $>10^5$ cfu/ml

Escherichia coli

Proteus mirabilis

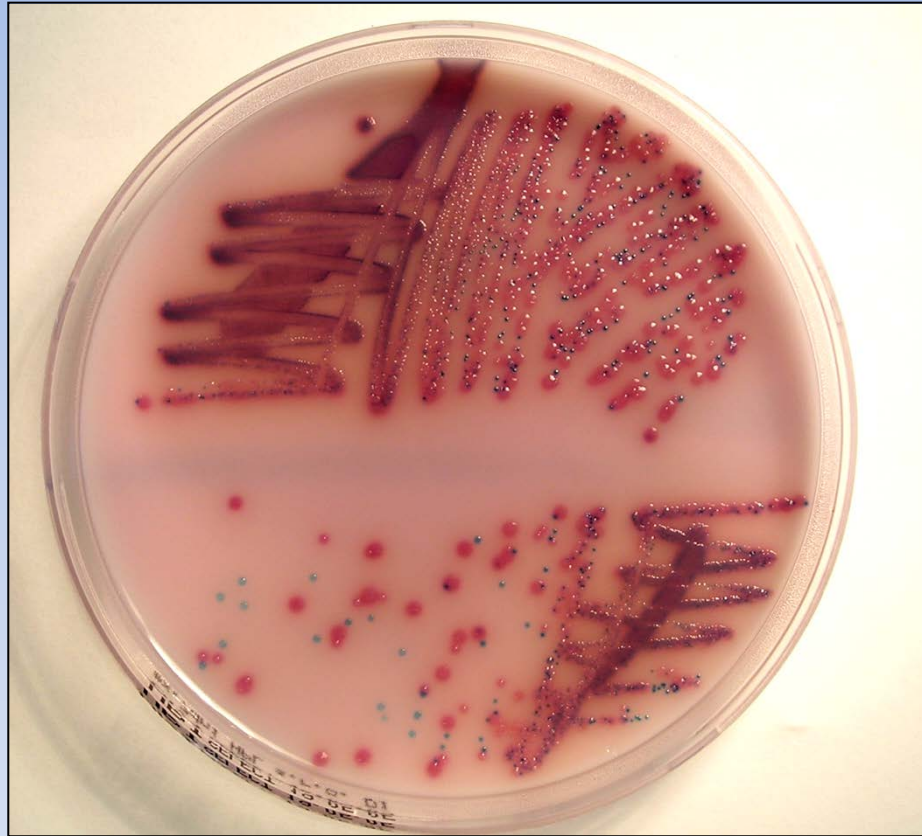

Klebsiella pneumoniae

Acinetobacter spp.

Významná bakteriúria $>10^5$ cfu/ml

Escherichia coli + *Enterococcus faecalis*

foto: Morávek, Perďochová, HPL

Kontaminovaný moč (3 a viac bakteriálnych druhov)

foto: Morávek, Perďochová, HPL

Semikvantitatívna kultivácia moča

- + jednoduchá manipulácia
  - + možnosť odberu kedykoľvek
  - horšie odlíšenie polybakteriálnych nálezov
  - nutnosť izolácie čistých kultúr => časová strata
  - cena
- menej vhodná metóda všeobecne opúšťaná

Semikvantitatívna kultivácia moča

10³ cfu/ml

10⁴ cfu/ml

10⁵ cfu/ml

kontaminovaný moč

Základné semikvantitatívne hodnotenie bakteriúrie

$\geq 10^5$ cfu /ml: významná bakteriúria

$10^4 - 10^5$ cfu /ml: pravdepodobná bakteriúria

$< 10^4$ cfu /ml: bezvýznamná bakteriúria

$\geq 10^3$ cfu /ml: významná kandidúria

Základné semikvantitatívne hodnotenie bakteriúrie

Vybrané skupiny pacientov - hodnotenie podľa špecifických kritérií

- onkologickí pacienti
- transplantovaní pacienti
- patologickí novorodenci
- pacienti z ARO, JIS
- geriatrickí pacienti
- katetrizovaní pacienti

Otázka 1

Ako hodnotíme nález 10^3 cfu /ml kvasiniek

1. významný
2. pravdepodobný
3. bezvýznamný
4. nehodnotiteľný

Asymptomatická bakteriúria

Kritériá :

- nález $\geq 10^5$ cfu/ml
- identický patogén v 2 vzorkách moča
- v časovom intervale minimálne 24 hod.
- chýbajúce klinické príznaky infekcie

Liečba vybratých skupín pacientov:

- deti
- gravidné ženy
- imunosuprimovaní pacienti
- pacienti po transplantácii
- pacienti pred urologickými zákrokmi

Najčastejšie izolované patogény

Názov kmeňa	Ambulancie	Nemocnice
	%	%
<i>Escherichia coli</i>	58,1	42,1
<i>Enterococcus faecalis</i>	16,2	17,3
<i>Streptococcus agalactiae</i>	10,2	4,3
<i>Proteus mirabilis</i>	5,4	7,1
<i>Klebsiella pneumoniae</i>	4,4	9,6
<i>Pseudomonas aeruginosa</i>	3,4	12,1
<i>Staphylococcus aureus</i>	1,2	1,8
<i>Enterobacter cloacae</i>	1,2	3,6
<i>Acinetobacter sp.</i>	0	2,1

Nepatogénne mikroorganizmy v močových cestách

- koaguláza negatívne stafylokoky
výnimka: *Staphylococcus saprophyticus*
- viridujúce streptokoky
- koryneformné paličky
výnimka: *Corynebacterium urealyticum*
- laktobacily
- gardnerelly

Liečba infekcií dolných močových ciest

Krátkodobá perorálna trojdenná liečba

- compliance pacienta, predchádza nárastu rezistencie mykotickým ochoreniam, rekurencii ochorenia

Podľa citlivosti in vitro :

- kotrimoxazol
- aminopenicilín (prípadne s inhibítorom)
- nitrofurantoín /nifuratel - 7 dní !!!
- cefuroxím axetil
- fosfomycín - jednorazová dávka
- ofloxacín (norfloxacín) len pre rezistentné kmene !

Otázka 2

Za patogén v močových cestách je považovaný:

1. *Staphylococcus epidermidis*
2. *Staphylococcus hominis*
3. *Staphylococcus saprophyticus*
4. *Staphylococcus intermedius*

Nozokomiálne močové infekcie

Pôvodcovia:

Escherichia coli, Klebsiella pneumoniae

Pseudomonas aeruginosa

Acinetobacter spp.

Enterococcus faecalis

kvasinky

Interpretácia nálezov

polybakteriálna flóra

kolonizácia ?

infekcia ?

biofilm

Nozokomiálne močové infekcie

Úvodná liečba uroinfekcií vrátane urosepsy:

- amoxicilin/klavulanát + aminoglykozid
- ceftazidín + aminoglykozid
- ureidopenicilíny + aminoglykozid
- karbapeném + aminoglykozid
- glykopeptid + fluorochinolón

Otázka 3

Ktoré z uvedených antibiotík dosahuje v moči najvyššie koncentrácie ?

1. amoxicilín
2. cefuroxím
3. ciprofloxacín
4. erytromycín

Otázka 4

Ktoré z uvedených antibiotík vytvára vysoký selekčný tlak na vývoj rezistencie ?

1. amoxicilín
2. cefuroxím
3. ciprofloxacín
4. erytromycín

Najčastejšie požiadavky a otázky klinikov

- Oneskorené zaslanie výsledku !
- Pacient má leukocyty v moči, moč kultivačne sterilný!
- Kedy odobrať kontrolný odber po liečbe ?
- Prečo nebola stanovená citlivosť pri niektorých druhoch baktérií ?
- Prečo nebola stanovená citlivosť pri nízkom počte izolovaných baktérií ?
- Prečo nebola vykonaná identifikácia a citlivosť na ATB pri viacerých druhoch baktérií (prípadne kvasiniek)?
- **Prosíme vyšetriť všetky kmene aj pri bezvýznamnej bakteriúrii a viacerých izolovaných druhoch!**

Ďakujem za pozornosť

www.hpl.sk

